

ภาคผนวก 2 ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นและสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดนครสวรรค์

1. การทำมาหากิน

ชาวนครสวรรค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น การทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการทำประมงน้ำจืด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะที่ไม่เหมือนกัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเกี่ยวกับการทำมาหากิน และจัดเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ การทำน้ำตาลที่บ้านเกษไชย และการทำเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านแก่ง

1.1 การทำน้ำตาลสดและน้ำตาลปึก

น้ำตาลสดและน้ำตาลปึกมีทำที่บ้านเกษไชย ตำบลเกษไชย อำเภอชุมแสง มีต้นตาลโตนค้ำขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงได้เริ่มหันมายึดอาชีพทำน้ำตาลสด และทำน้ำตาลปึกจำหน่ายเสริมรายได้จากอาชีพการทำไร่ทำนาทำให้มีรายได้ดีขึ้น และยึดเป็นอาชีพหลักจนถึงปัจจุบัน

1.2 การทำเครื่องปั้นดินเผา

ตามประวัติกล่าวว่า เมื่อประมาณ ๑๕๐ ปีมาแล้ว ได้มีชาวมอญจากอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประมาณ ๓๐ คน ได้นำเครื่องปั้นดินเผาใส่เรือแจวเพื่อขายตามลำน้ำเจ้าพระยาขึ้นมาเรื่อยๆ จนถึงปากน้ำโพ ต่อจากนั้นได้แจวเรือเข้าสู่ลำน้ำปิง จนมาถึงตำบลบ้านแก่ง ได้มาพบบึงขนาดใหญ่ซึ่งมีดินเหนียวอยู่มาก ชาวมอญจึงตัดสินใจตั้งหลักแหล่งเพื่อประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผา มาจนถึงทุกวันนี้ เครื่องปั้นดินเผาที่นิยมทำ ได้แก่ โถง อ่าง กระจ่าง ปลูกต้นไม้ เป็นต้น

1.3 การรักษาโรค

การรักษาโรคภัยไข้เจ็บในสมัยก่อนนั้น จะรักษากันด้วยยาสมุนไพรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการรักษาแบบแผนโบราณ นับว่าเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างหนึ่งที่สามารถรักษาผู้เจ็บป่วยให้หายจากอาการป่วยไข้ ผู้ที่รักษามีทั้งพระและฆราวาส เช่น หลวงพ่ออินทร์ วัดเกาะหงษ์ วิธีการรักษาโรคกระดูกของหลวงพ่ออินทร์นั้น ท่านรักษาด้วยน้ำมันมนต์ ท่านได้หุงน้ำมันต่อกระดูกทุกชนิด เช่น ขาคัก แขนหัก หลังหัก ถ้ากระดูกหักและแตกจะเข้าเฟือก ใช้มนต์คาถาเป่า แล้วชโลมทาด้วยน้ำมันมนต์ทุกวันจนกว่ากระดูกที่หักจะต่อติดกันจึงนำเฟือกออก เมื่อหลวงพ่ออินทร์มรณภาพแล้ว ได้มีลูกศิษย์ของท่าน เช่น พระใบฎีกาบุญชู อินฺสโร ได้ให้การรักษาสืบต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

2. การกินอยู่

นครสวรรค์ได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านในจังหวัดได้คิดค้นกรรมวิธีประกอบอาหาร การถนอมอาหารไว้มากมายหลายชนิด แต่ละชนิดล้วนแต่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน ในการทำอาหาร และการถนอมอาหารเพื่อให้เก็บไว้รับประทานได้นานๆ อาหารที่ขึ้นชื่อของจังหวัดนครสวรรค์ อันแสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวนครสวรรค์ ทั้งภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่ ได้แก่ ขนมเปียะ โมจิ ปลาเกลือ(ปลาเค็ม) กระจ่างสารท ลูกชิ้นปลากราย กุนเชียง เป็นต้น

2.1 ขนมเปี๊ยะโมจิ

การทำขนมเปี๊ยะโมจิ ของชาวนครสวรรค์เป็นภูมิปัญญาไทยของคนรุ่นใหม่ที่ยุบายมาดัดแปลงขนมของชาวญี่ปุ่นให้มีรสชาติเป็นที่ถูกใจคนไทย ถ้าเดินทางจากกรุงเทพฯ ขึ้นสู่ภาคเหนือเมื่อมาที่แยกเชิงสะพานเดชาติวงศ์ แล้วเลี้ยวขวาเข้าเมืองนครสวรรค์ จะเห็นร้านขนมเปี๊ยะโมจิที่มีชื่อเสียงของนครสวรรค์ ตั้งอยู่สองฟากถนนซึ่งมีอยู่หลายร้าน อาทิ ร้านโมจิจันทร์สุวรรณ ร้านโมจิวัฒนพร ร้านโมจิเอ็ม เอ็ม

2.2 ปลาเกลือ (ปลาเค็ม)

นครสวรรค์ มีแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คือ บึงบอระเพ็ด ดังนั้น การทำปลาเค็มจึงจัดได้ว่าเป็นวิธีการถนอมอาหารที่สำคัญวิธีหนึ่งของชาวนครสวรรค์ที่อำเภอชุมแสง หมู่บ้านท่าดินแดง ตำบลเกรียงไกร อำเภอเมืองนครสวรรค์ ชาวบ้านนอกจากจะมีอาชีพเพาะเลี้ยงปลาในกระชัง เช่น ปลานู ปลากด ปลาชะโด แล้ว ยังมีอาชีพในการทำปลาเค็มไปพร้อมกันด้วย ชาวนครสวรรค์นิยมเรียกปลาเค็มว่า "ปลาเกลือ"

2.3 ข้าวเม่าทอด

การทำข้าวเม่าทอด นิยมทำกันในอำเภอเมืองนครสวรรค์และอำเภอโกรกพระ ในเทศกาลออกพรรษา ในงานปิดทองไหว้พระ และงานแข่งเรือตามวัดต่างๆ เพราะเป็นช่วงที่มีข้าวเม่าออกมาใหม่ๆ ซึ่งมีกลิ่นหอม และเป็นฤดูที่กล้วยไข่ให้ผลผลิตพอดี

2.4 ข้าวโปง

แต่เดิมเป็นขนมที่ชาวนานิยมทำในประเพณีรับขวัญข้าว ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว เมื่อชาวนาเก็บเกี่ยวข้าวแล้วก่อนจะนำข้าวขึ้นยุ้งฉาง จะทำพิธีรับขวัญข้าวโดยการโขลกข้าวโปง คือใช้ข้าวเหนียวใหม่ที่เก็บเกี่ยวนำไปนึ่ง แล้วโขลกจนเหนียวนำไปปั้นเป็นรูปอุปกรณ์การทำงาน นำใส่กระบุงไปที่ทุ่งนา จุดธูปเทียนบูชาและเชิญแม่โพสพขึ้นยุ้งฉาง เมื่อเสร็จพิธีก็นำกระบุงนั้นกลับไปไว้ที่ยุ้งข้าว เพื่อความเป็นสิริมงคล ส่วนข้าวโปงจะนำมารับประทานในครอบครัว

2.5 กระจยาสารท

กระจยาสารทเป็นขนมที่นิยมใช้รับประทานกับกล้วยไข่ ซึ่งช่วงเทศกาลสารทไทยจะเป็นช่วงที่กล้วยไข่ให้ผลผลิตมาก แต่เดิมนิยมกวนกระจยาสารทเพื่อนำไปทำบุญในเทศกาลสารทไทย และรับประทานกันในครัวเรือนเท่านั้น แต่ปัจจุบันการทำกระจยาสารทสามารถทำจำหน่ายกันได้ทุกฤดูกาล เพราะสามารถเก็บไว้ได้นาน และนักท่องเที่ยวสามารถซื้อหาเป็นของฝากญาติมิตรได้เป็นอย่างดี

3. ศิลปกรรม

ภูมิปัญญาชาวบ้านในจังหวัดนครสวรรค์ ด้านศิลปกรรมที่นับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาวนครสวรรค์ ได้แก่ การทอเสื่อหวาย การทำเครื่องจักสาน การทำลอบดักปลา การทำเรือยาว การแสดงหุ่นเชิดกระบอก

3.1 การทอเสื่อหวาย

การทอเสื่อหวายจัดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปกรรมอย่างหนึ่งของจังหวัดนครสวรรค์ หมู่บ้านที่ทอเสื่อหวายกันมาก ได้แก่ บ้านเกาะหงษ์ บ้านตะเคียนเลื่อน ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลตะเคียนเลื่อน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งในอดีตนิยมทอกันแทบทุกครัวเรือนทั้งหมู่บ้าน หมู่บ้านนี้อยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปประมาณ ๘ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายโกรกพระ-ปากน้ำโพ

3.2 การทำเครื่องจักสาน

การทำเครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำกันทั่วไปในท้องถิ่นชนบทบ้านดงชะพลู เขตอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีชื่อเสียงทางด้านการทำเครื่องจักสานมานาน เครื่องจักสานที่นิยมทำ ได้แก่ ตะกร้า กระจาด กระบุง กระด้ง ตะแกรง ตลอดจนเสื่อลำแพน โดยชาวบ้านได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานมาจากบรรพบุรุษของตน นับเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สามารถผลิตเครื่องใช้ไม้สอยได้เองจากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น

3.3 การทำเรือยาว

นครสวรรค์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประเพณีการแข่งขันเรือยาว ดังนั้น การทำเรือยาวจึงจัดเป็นศิลปกรรมท้องถิ่นอย่างหนึ่งของจังหวัดนครสวรรค์ วัดที่มีการทำเรือยาวมาแต่โบราณ ได้แก่ วัดตะเคียนเลื่อน และวัดเกาะหงษ์ การทำเรือยาวลำหนึ่งต้องใช้เวลา ๓๐-๖๐ วัน จึงจะแล้วเสร็จ เรือยาวของนครสวรรค์จะมีลักษณะหัวเรียว ท้ายเรียว ป่องตรงกลาง

3.4 การแสดงหุ่นกระบอก

หุ่นกระบอกคณะที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ หุ่นกระบอกของแม่รำไพ รุ่งรัตน์ และหุ่นกระบอกคณะแม่เขวง อ่อนละม้าย หุ่นกระบอกคณะแม่เขวง อ่อนละม้าย เป็นหุ่นกระบอกคณะแรกของเมืองไทยที่มีประวัติสืบทอดมาแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ ประมาณกว่าร้อยปีล่วงมาแล้ว โดยนายเหน่ง เป็นเจ้าของหุ่น และได้ถ่ายทอดให้แก่ลูกหลาน

4. ภาษาและวรรณกรรม

4.1 ภาษา

ชุมชนเมืองนครสวรรค์ เป็นชุมชนเก่าแก่มาแต่โบราณ ดังนั้น จึงมีภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้านเป็นของตนเอง ทางด้านภาษา ผู้คนส่วนใหญ่จะใช้ภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร แต่มีบางคำใช้ผิดเพี้ยนไปจากถิ่นอื่นอยู่บ้าง คำบางคำจะสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ภาษานครสวรรค์มีความเป็นภาษาถิ่นไม่ชัดเจน ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยกลาง แต่ก็ยังมีกลุ่มชนที่พูดภาษาของกลุ่มตนอยู่บ้าง เช่น ภาษาจีน ภาษาลาว และภาษามอญ

ภาษาจีน	ภาษาจีน ได้แก่ จีนฮกเกี้ยน ไหหลำ เต๋จิว และ และกวางตุ้ง ใช้เป็นส่วนหนึ่งของภาษาถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองนครสวรรค์ ซึ่งมีชาวจีนอาศัยอยู่มาก นอกจากนี้ ยังกระจายทั่วไปตามอำเภอต่างๆ
---------	--

ภาษาลาว	ชุมชนที่มีคนลาวอาศัยอยู่ มีทั้งลาวโซ่ง หรือที่เรียกว่า "ไทยทรงดำ" ลาวใต้ หรือลาวเวียง ซึ่งย้ายมาจากเวียงจันทน์ ลาวครึ่งมาจากหลวงพระบาง ลาวแฉิมมาจากจังหวัดอุทัยธานี และลาวพวนมาจากจังหวัดสุพรรณบุรี ต่างก็ใช้ภาษาลาวตามกลุ่มของตน มีกระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ
ภาษามอญ	ชุมชนที่มีคนมอญอาศัยอยู่และใช้ภาษามอญ ในจังหวัดนครสวรรค์ปัจจุบัน คือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอโกรกพระ อำเภอชุมแสง และอำเภอลาดยาว

4.2 วรรณกรรม

วรรณกรรมพื้นบ้านอย่างหนึ่งของชุมชนเมืองนครสวรรค์ ได้แก่ วรรณกรรมเกี่ยวกับการเล่นทายปริศนา จัดเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับภาษาอย่างหนึ่ง สมัยก่อนผู้ใหญ่มักจะเล่นทายปริศนากับเด็กๆ เพื่อเป็นการฝึกความเป็นคนช่างสังเกตและฝึกปฏิภาณไหวพริบให้แก่ลูกหลาน ในปริศนาคำทายและคำเฉลยนั้น จะสะท้อนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยนั้นด้วยปริศนาคำทายมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า "อะไรเอ๋ย"

5. ศาสนาและประเพณี

ชาวจังหวัดนครสวรรค์มีความเชื่อต่างๆ ที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า ความเชื่อเหล่านั้น จะถ่ายทอดโดยการพร่ำสอนบอกกล่าวต่อๆ กันมา จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง บางครั้งการพร่ำสอนจะไม่บอกเหตุผลตรงๆ แต่ถ้าพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นประโยชน์และคุณค่าของคำสอนนั้นๆ ความเชื่ออันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวนครสวรรค์มีอยู่มากมาย ตัวอย่างคำสอนและความเชื่อที่มีมาแต่โบราณ เช่น

ความเชื่อ	เหตุผลของการสอน
ห้ามขี่หลังสุนัข เดี่ยวฟ้าจะผ่า	การขี่หลังสุนัข เด็กอาจจะถูกสุนัขกัดเอาได้ เพราะสุนัขไม่ใช่สัตว์ที่จะขี่เล่นได้
ห้ามซิ้งกินน้ำ เดี่ยวนิ้วจะกุด	การซิ้งกินน้ำ เด็กอาจพลัดตกหกล้มได้ เพราะตามัวแถมมองซิ้งกินน้ำที่อยู่บนฟ้า
ห้ามนั่งขวางบันได เดี่ยวจะคลอตลูกยาก	การนั่งขวางบันได ทำให้เกะกะกีดขวางทางเดิน ถ้านั่งไม่ดีเด็กอาจพลัดตกบันไดลงมาได้
ห้ามร้องเพลงเวลาทำครัว เดี่ยวจะได้ผัวแก่	ต้องตั้งใจทำกับข้าวในครัว ประเดี๋ยวกับข้าวที่กำลังทำจะไหม้หรือเสียหาย
ห้ามผิวปากหรือร้องเพลงเวลากลางคืน เดี่ยวจะถูกผีตบปาก	การผิวปากหรือร้องเพลงเวลากลางคืน จะทำให้เป็นที่หนวกหูรำคาญผู้ที่กำลังหลับ
ห้ามเล่นซ่อนหาเวลากลางคืน เดี่ยวจะถูกผีอำ	เด็กอาจวิ่งไปเตะ โน่น ชนนี้ ทำให้หกล้มได้รับบาดเจ็บ หรืออาจถูกงูกัดได้
ห้ามตากผ้าเวลากลางคืน เดี่ยวผีกระสือจะเอาผ้าไปเช็ดปาก	การตากผ้ากลางคืน จะทำให้ผ้าเปียกน้ำค้าง ทำให้ผ้าขึ้นราได้

ความเชื่อ	เหตุผลของการสอน
ผู้หญิงที่ตั้งท้องห้ามอาบน้ำเวลากลางคืน เดี่ยวจะคลอดลูกยาก	ผู้หญิงที่ตั้งท้องไม่ควรเดินลงอาบน้ำเวลากลางคืน เพราะอาจลื่นหกล้มทำให้แท้งลูกได้
ภรรยาที่สามีไปทำงานนอกบ้านไกลๆ ห้ามแต่งตัวออกไปนั้งนอกบ้าน	ป้องกันมิให้ภรชานอกใจสามี เพราะการแต่งตัวไปนั้งนอกบ้าน อาจทำให้เกิดปัญหาชู้สาวได้

6. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์หลายรายประสบความสำเร็จในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเกษตรกรที่มีผลงานทางด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2 ราย คือ นายบุญ สนิทผล เป็นผู้ที่ได้ทดลองทำการเกษตรแบบผสมผสาน หรือที่เรียกว่า การเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ และนายฉลวย แก้วคง เป็นผู้ที่ได้ทดลองทำการเกษตรที่เรียกว่า พุทธเกษตรกรรม

นายบุญ สนิทผล

นายบุญ สนิทผล เป็นคนอำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เดิมประกอบอาชีพทำนา ไม่มีการประกอบอาชีพเสริมอย่างอื่นเลย ครั้งหนึ่งได้มีโอกาสเดินทางไปอำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ได้เห็นชาวบ้านหลายรายประกอบอาชีพเสริมด้วยการปลูกผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ มีรายได้พอเลี้ยงครอบครัวอยู่ได้ นายบุญจึงทดลองทำดู ทำให้มีรายได้พอเลี้ยงครอบครัว และนำไปใช้หนี้สินจนหมดในระยะเวลา 6 ปี นายบุญ สนิทผล นับว่าเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพการเกษตร ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงคนหนึ่ง การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างเรียบง่าย ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ รู้จักใช้จ่ายเงินในสิ่งที่จำเป็น มีเงินเหลือออมไว้บ้างบางส่วน

นายฉลวย แก้วคง

นายฉลวย แก้วคง เป็นคนอำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์ นับได้ว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้านและเกษตรกรตัวอย่างคนหนึ่งของจังหวัดนครสวรรค์ เพราะเป็นผู้ที่นำหลักการทำเกษตรแบบพุทธเกษตรกรรมมาใช้ได้ผล ซึ่งถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างหนึ่ง นายฉลวย แก้วคง ได้เริ่มต้นสร้างระบบเกษตรกรรมตามแนวทางใหม่ขึ้นขณะที่มีอายุได้ ๔๑ ปี หลักการของพุทธเกษตรกรรม มีองค์ประกอบดังนี้

1. เราเกิดจากพระทั้งสี่ แม่ทั้งสาม
2. พุทธเกษตรต้องมีธาตุทั้งสี่สมบูรณ์
3. เราเกิดมาจากพืชทุกชนิด ผลไม้ทุกชนิด สัตว์ทุกชนิด
4. ผลผลิต

พุทธเกษตรกรรมของนายฉลวย แก้วคง มิได้มีเป้าหมายอยู่ที่ผลผลิตต่อไร่ กำไรสูงสุด หรือความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หากแต่อยู่ที่การพัฒนาชีวิตให้มีความสุขสงบขึ้นเป็นลำดับ (ที่มา : ข้อมูลจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์)

7.ข้อมูลการจัดงานประเพณีตรุษจีนปากน้ำโพ

1. มูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (ศาลเจ้าหน้าผา)

การจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพในเทศกาลตรุษจีนของชาวปากน้ำโพ เกิดขึ้นจากความศรัทธาต่อเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ และด้วยใจที่รักในจังหวัดบ้านเกิดของชาวนครสวรรค์ จึงได้มีการจัดตั้งมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ โดยมีคณะกรรมการดังนี้

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1	คุณพิชัย วงศ์แก้วโพธิ์ทอง	ประธานคณะกรรมการ	หจก.พ.สหายนต์ (1987)
2	คุณเสาวลักษณ์ วงศ์แก้วโพธิ์ทอง	ผู้ช่วยประธาน	หจก.พ.สหายนต์ (1987)
3	คุณสลิรัตน์ วงศ์แก้วโพธิ์ทอง	ผู้ช่วยประธาน	หจก.พ.สหายนต์ (1987)
4	คุณธนสม มาดารัตน์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายเลขานุการ	ร้านแมสส์ศูนย์บริการเต็มหมึก
5	คุณหรรษา วรวิทย์ธีรรัตน์	กรรมการฝ่ายเลขานุการ	ร้านน็อคตวลกิจ
6	คุณจิร คุณาสินธาร	ผู้ช่วยกรรมการ	อนุภาครับัญชี
7	คุณธนพรรณ สถิตานุชิต	ผู้ช่วยกรรมการ	ห้างทอง ทองไทย
8	คุณนิพนธ์ สถิตานุชิต	กรรมการหัวหน้าฝ่ายเหรียญก	ห้างทอง ทองไทย
9	คุณอนุภา คุณาสินธาร	กรรมการฝ่ายเหรียญก	อนุภาครับัญชี
10	คุณครรชิต เสนาวิน	กรรมการฝ่ายเหรียญก	ธ.กสิกรไทย สาขาสวรรค์วิถี
11	คุณคณิงนิจ มะภิโกส	กรรมการฝ่ายเหรียญก	ธ.กรุงไทย สาขาสวรรค์วิถี
12	คุณสุกัญญา ติมสุวรรณ	ผู้ช่วยกรรมการ	ธ.กสิกรไทย
13	คุณสุนทรีย์พร ชื่นชาติ	ผู้ช่วยกรรมการ	ธ.กสิกรไทย
14	คุณสามชาย กล้ากลางสมร	ผู้ช่วยกรรมการ	ธ.กสิกรไทย
15	คุณสมชาย หรรษคุณาชัย	ผู้ช่วยกรรมการ	ธ.กรุงไทย
16	คุณศรีศักดิ์ รัศมีอมรววัฒน์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายจัดหารายได้	ร้านเจริญแสง
17	คุณฉินาภา มณีไวย	กรรมการฝ่ายจัดหารายได้	ร้านดาวดิ่งสการไฟฟ้า
18	คุณสุเมธ อารยะตระกูลจิต	กรรมการฝ่ายจัดหารายได้	ร้านอารยะพาณิชย์
19	คุณสุวรรณ เป้าทอง	กรรมการฝ่ายจัดหารายได้	ร้าน 24 ชม.
20	คุณพลเดช เร่งเจริญธรรม	กรรมการหัวหน้าฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างพิธีการ	ร้านเจ๊ก
21	คุณกมล รุ่งภาวิเชฐ	กรรมการหัวหน้าฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างพิธีการ	ร้านดีไทย
22	คุณงามงอน สุมานะ	กรรมการหัวหน้าฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างพิธีการ	ร้านงามงอน
23	คุณศรีเมือง อรพินปฏิพัทธ์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างพิธีการ	คลินิกเทคนิคการแพทย์เลียบ
24	คุณถวิล เนตรประจักษ์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างพิธีการ	ร้านถวิลดีเซล (โมจิแม่สมศรี)
25	คุณชัยรัตน์ พิสุทธิศรีสกุล	กรรมการหัวหน้าฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างพิธีการ	ร้านนครสวรรค์ซ่งให้ฮวด
26	คุณจิตติมา วุฒานันท์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายจัดซื้อจัดจ้างพิธีการ	ร้านสามชัย
27	คุณวิภา เร่งเจริญธรรม	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านเจ๊ก
28	คุณอนันต์ชัย อรพินปฏิพัทธ์	ผู้ช่วยกรรมการ	คลินิกเทคนิคการแพทย์เลียบ

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
29	คุณสมศรี เนตรประจักษ์	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านถวิลดีเซล (โมจิแม่สมศรี)
30	คุณฉัตร ประเสริฐเวชกุล	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านนครสวรรค์ซ่งไต้หวัน
31	คุณจิตติมา พิสุทธิ์ศรีสกุล	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านนครสวรรค์ซ่งไต้หวัน
32	คุณสาคร สีดา	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านสามชัย
33	คุณพดมา วัฒนกนก	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านสามชัย
34	คุณดำรงค์ พงษ์ชนะพิบูลย์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายสถานที่ อุปกรณ์	บจก. ตั้งเปงฮงฟู๊ด
35	คุณวันชาติ เรืองไทย	กรรมการหัวหน้าฝ่ายสถานที่ อุปกรณ์	ร้านไทยรุ่งเรืองแบร์ริง
36	คุณธวัช ผายวัฒน์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายสถานที่ อุปกรณ์	ร้านสยามมอเตอร์
37	คุณคมสันต์ สุวิทย์รักษ์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายสถานที่ อุปกรณ์	ร้านดีลู๊กซึ้นปลา
38	คุณดำรง โขกษัยศิวกุล	กรรมการหัวหน้าฝ่ายสถานที่ อุปกรณ์	โรงพิมพ์เพชรการพิมพ์
39	คุณไพบูรณ์ วิบูลเกียรติ์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายสถานที่ อุปกรณ์	ร้านเกียรติวิทย์
40	คุณวรวิมล เหลืองสุวิมล	กรรมการหัวหน้าฝ่ายสถานที่ อุปกรณ์	ร้าน ว.อะไหล่
41	คุณธนพร พงษ์ชนะพิบูลย์	ผู้ช่วยกรรมการ	บจก. ตั้งเปงฮงฟู๊ด
42	คุณชัยชนะ วิบูลเกียรติ์	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านเกียรติวิทย์
43	คุณวัลลภ ต้นวิสุทธิ	กรรมการหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม การแสดง	ร้านเจริญโอสด
44	คุณชลอ จงอ่อน	กรรมการหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม การแสดง	ร้านข้าวต้มโกตี้
45	คุณวิสุทธิ สุขเรืองวงศ์	กรรมการหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม การแสดง	ร้านดีคอม
46	คุณสมทรง ช่อนกนก	กรรมการหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม การแสดง	ร้านสมทรงพลาสติก
47	คุณนักรบ ชัยผัน	กรรมการหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม การแสดง	ร้านบ้านสกุลดาว
48	คุณบุญรอด ศาสตร์ศรี	กรรมการหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม การแสดง	ร้านบุญรอดชาวดัประดับยนต์
49	คุณอนันท์ ศรีสุจริตธรรม	กรรมการหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม การแสดง	ร้านเกษงเซอร์วิส
50	คุณโสภณ เจริญสุข	กรรมการหัวหน้าฝ่ายกิจกรรม การแสดง	เจริญสุขคาร์เซนเตอร์
51	คุณศรีฤทัย ต้นวิสุทธิ	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านเจริญโอสด
52	คุณจุฑามาศ ต้นวิสุทธิ	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านเจริญโอสด
53	คุณยุพาพร จงอ่อน	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านข้าวต้มโกตี้
54	คุณจิราวัฒน์ จงอ่อน	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านข้าวต้มโกตี้
55	คุณวินัส สุขเรืองวงศ์	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านดีคอม
56	คุณพีรพงศ์ ช่อนกนก	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านสมทรงพลาสติก
57	คุณจันทร์กนก ศรีสุจริตธรรม	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านเกษงเซอร์วิส
58	คุณกิริติ สุขมาก	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านเกษงเซอร์วิส
59	คุณวินัย การุณ	ผู้ช่วยกรรมการ	เจริญสุขคาร์เซนเตอร์
60	คุณธนกร ฝั่งหลวง	ผู้ช่วยกรรมการ	เจริญสุขคาร์เซนเตอร์
61	คุณดิศทัต สิทธิโชคเจริญ	กรรมการหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์	อู่เจริญโชค / เจริญโชคอะไหล่

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
62	คุณไพบูลย์ ต้นเจริญ	กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	ร้านชิลโก้
63	คุณกฤตธรรม ศศิพิทักษ์วงศ์	กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	ร้านบุญเสริญโฆษณา
64	คุณสังคม รินทร์ธราศรี	กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	ร้านไพบูลย์การพิมพ์
65	คุณประเทือง นวมเขียน	กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	ร้านประเทืองโมบาย
66	คุณธนรัตน์ ประสงค์ทอง	กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์	ร้านหนังสือเช่า หมีหยก
67	คุณดวงพร สิทธิโชคเจริญ	ผู้ช่วยกรรมการ	อู่เจริญโชค / เจริญโชคอะไหล่
68	คุณกัลป์ชัย ยุทธิกิจสถาพร	ผู้ช่วยกรรมการ	อู่เจริญโชค / เจริญโชคอะไหล่
69	คุณจิตติภา ทองคำบุปผา	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านประเทืองโมบาย
70	คุณจำเริญ เตมา	ผู้ช่วยกรรมการ	ร้านหนังสือเช่า หมีหยก

(ที่มา : มุลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ โทรศัพท์ 056-21 3614 <http://www.chinesenewyear.in.th/index.pl>)

มูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ได้จัดทำหนังสือที่ระลึกศาลเจ้าพ่อ - เจ้าแม่

ประวัติศาลเจ้าผา

ในตลาดปากน้ำโพมีศาลเจ้าที่คนไทยเชื้อสายจีนเคารพกราบไหว้อยู่เพียงสองศาล คือศาลเจ้าหน้าผากับศาลเจ้าพ่อแควใหญ่ที่อยู่ต้นแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก

ศาลเจ้าหน้าผามักเรียกกันว่าศาลเจ้าแม่ หรือศาลเจ้าหน้าผา (ปึงเถ่าม่า) ตั้งอยู่ที่ถนนโกสิยี่ขึ้นไปทางเหนือตลาดปากน้ำโพ อูริรมแม่น้ำปิง ศาลเจ้าแห่งนี้จะก่อตั้งมาตั้งแต่เมื่อไรนั้น ไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แต่เป็นเรื่องเล่ากันต่อๆ มา เหตุที่เรียกว่าหน้าผาเพราะบริเวณที่ตั้งศาลเดิมนั้นอยู่ติดริมตลิ่งของแม่น้ำปิงเป็นโขดหินสูง จึงเรียกว่าหน้าผา

จากการสืบถามคนเก่าที่มีถิ่นพำนักอยู่ที่ชุมชนบ้านหน้าผา คือ นางเรไร รังสิภาพรกุล นามสกุลเดิมคือ คงเมือง(พ.ศ. ๒๔๘๔) เล่าว่าตั้งแต่จำความได้ก็เห็นมีศาลแล้ว เมื่ออายุได้ ๑๔-๑๕ ปี ก็เคยมาวิ่งเล่นในบริเวณศาลกับเพื่อนๆ และได้เคยฟังบิดาคือนายศิริ คงเมือง (พ.ศ. ๒๔๓๘-๒๕๐๐) นางแกลพวงหุ่น (พ.ศ. ๒๔๓๗-๒๕๓๕) ผู้เป็นป้าและยายยวงซึ่งมีที่ดินและบ้านอยู่ติดกับศาลเก่าบอกว่า แต่เดิมนั้นตัวศาลทำด้วยไม้สี่เสาอยู่ติดกับฝั่งแม่น้ำปิงใต้ต้นฉำฉา เรียกกันว่าศาลเจ้าพ่อจู้ยี้ พ่อจู้ยี้ ตรงศาลเดิมนั้นตั้งอยู่ปัจจุบันเป็นโรงสูบน้ำของของเทศบาลนครสวรรค์ อยู่ฝั่งตรงข้ามของบริเวณที่ตั้งศาลเจ้าแม่หน้าผา เมื่อเทียบกับอายุของนางแกลพวงอูมานได้ว่าศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ้านับเนื่องจากศาลเจ้าพ่อจู้ยี้ พ่อจู้ยี้ น่าจะสร้างขึ้นก่อน พ.ศ. ๒๔๔๔

ต่อมาได้มีการย้ายศาลมาอยู่อีกฝากหนึ่งของถนนโกสิยี่คือตรงข้ามกับศาลเดิม มาสร้างเป็นอาคารไม้ครั้งแรก นางสุมนา อาษาไฉย สกุลเดิม องคัวิศิษฐ์ (พ.ศ. ๒๔๘๓) เป็นลูกสาวของนายเซ่งหมง แซ่อึ้งร้านเอ็งวงวนเซ็ง ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับศาลเจ้าแม่อาคารไม้หลังแรกว่า ในสมัยนั้นที่ยังเป็นเด็กพอจำความได้ เตี่ยได้มาก่อนสร้างขึ้นก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ หลายปีจำ พ.ศ. ไม่ได้ โดยวันหนึ่งเห็นเตี่ยตื่นแต่เช้ามีดแล้ว

ออกจากบ้านไป หายไปนานจนสายจึงกลับเข้าบ้านแล้วเล่าให้ทุกคนฟังว่า เมื่อคืนฝันว่าได้ขึ้นไปทางเหนือเดินไปเรื่อยๆ พบหญิงชราท่านหนึ่งยืนกวาดใบไม้มารวมกองไว้ มีไม้กวาดมีที่โกย วางไว้หน้าศาลเล็กๆ ตื่นขึ้นจึงออกเดินทางไปตามที่ฝันนั้น ก็ได้พบเห็นทุกอย่างเหมือนในฝัน ทำให้เกิดความประทับใจและเข้าใจว่า เจ้าแม่ท่านคงมาเข้าฝันต้องการให้ช่วยบูรณะ เตี้ยจึงคิดจะสร้างศาลโดยเริ่มดำเนินการหาข้อมูล ทราบจากชาวบ้านได้อัญเชิญท่านขึ้นจากแม่น้ำบริเวณหน้าผามาตั้งไว้ที่ศาล สำหรับให้ชุมชนในละแวกนั้นกราบไหว้บูชา ถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์มาก โดยเฉพาะชาวเรือที่แล่นไป-มาผ่านหน้าผาจะต้องกราบไหว้ขอความสิริมงคลเดินทาง โดยปลอดภัย

เตี้ยได้เริ่มต้นเริ่มต้นซื้อที่ดินชาวบ้านบริเวณที่ตั้งศาลนั้น เพื่อใช้สร้างศาลเจ้าหลังกระทัดรัดตามกำลังของตัวเองที่จะทำได้จากทุนทรัพย์ ของตัวเองที่จะทำได้จากนั้นไม่นานศาลเจ้าก็สร้างเสร็จจากทุนทรัพย์ของเตี้ย ส่วนหนึ่งและของชาวบ้านได้มาร่วมทำบุญอีกส่วนหนึ่ง หลังจากนั้นได้อัญเชิญท่านเข้ามาประทับที่ศาลเจ้าแล้ว จึงสรรหาคนที่มาอยู่ประจำศาลดูแลให้ความสะดวกแก่ผู้ที่มากราบไหว้บูชา มีชาวสวนผัก-สวนผลไม้ นำของออกขายก็จะนำของไปวางถวายเจ้าแม่อยู่เนืองๆ เมื่อทุกอย่างเรียบร้อยถือว่าหมดภาระหน้าที่แล้วนานๆ เตี้ยจึงจะไปไหว้และดูแลความเรียบร้อยสักครั้ง ภายหลังศาลไม้ค้ำแคบ จึงได้รวบรวมเงินจากผู้ศรัทธา สร้างเป็นศาลปูนราว พ.ศ. ๒๕๐๐

ในงานประเพณีแห่เจ้าประจำปีสมัยก่อนๆ นั้นจะมีแห่เพียงบึงเก่ากองค์เดียว แล้วตามด้วยริ้วขบวนสาวๆ แยกตรงต่อมภายหลังจึงได้เชิญบึงเก่ามารวมด้วยต่อท้ายขบวน ในระยะ ๑-๒ ปีแรกจะมีคนทรงนั่งสามล้อตามมากับขบวน พอมาถึงที่ร้านคนทรงจะลงมาและประทับทรงที่ร้าน บอกว่าอยากมาหาลูกชาย จากนั้นจะกอดเตี้ยแล้วบอกว่าให้เรียกเจ้าแม่เตี้ย

ชาวบ้านร้านคาจะเล่าลือว่า เตี้ยทำมาค้าขายดีเพราะบารมีเจ้าแม่ช่วยคุ้มครอง เตี้ยเคยถูกหวยได้ดิน ๓ ตัวบนตรงๆ ๒๐๐บาท ซึ่งจัดว่าได้เงินก้อนใหญ่มาก แต่ก็ต้อง ผิดหวังเพราะไม่ได้เงินตามจำนวนที่ควรจะได้ได้มาเพียงบางส่วนเท่านั้น (หวยนั้นซื้อที่กรุงเทพฯ ไม่ได้ซื้อที่ปากน้ำโพ) จากเหตุการณ์นี้ทุกคนจึงเชื่อว่าเจ้าแม่ให้ลากก้อนโตกับเตี้ย จึงเกิดความเลื่อมใสและกราบไหว้ขอพรจากเจ้าแม่จำนวนมากขึ้น

ประวัติเจ้าแม่หน้าผา

ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๔๕๐ สองตาขายซึ่งปลูกบ้านอยู่บริเวณศาลเจ้าพ่อจ้อยพ่อจู้ ได้ฝันเห็นเจ้าแม่มาบอกว่า ท่านอยู่ที่จังหวัดอยุธยา ลอยทวนน้ำมาถึงหน้าผาเมืองปากน้ำโพ ถ้าอยากมีศรีสุขก็ให้เชิญขึ้นมาตั้งแต่บนศาล เพื่อให้ผู้คนได้สักการบูชา พอตื่นขึ้นมาสองตาขายก็พากันไปคูที่หน้าผาตามความฝัน พบแผ่นไม้จันทร์คำสลักรูปเจ้าแม่ลอยอยู่ใกล้ริมฝั่ง จึงได้อัญเชิญขึ้นประดิษฐานบนศาลเข้าร่วมกับเจ้าพ่อจ้อยพ่อจู้ จากนั้นสองตาขายก็เริ่มมีฐานะดี จนร่ำรวย ประกอบกิจการงานใดก็มักจะประสบความสำเร็จ ตั้งแต่ตั้งแผ่นไม้สลักรูปเจ้าแม่หน้าผาขึ้นประดิษฐานในศาล ก็มีชาวเรือชาวแพ ตลอดจนชาวจีนในตลาดศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่ พากันมากราบไหว้บูชา จนถึง ปีมะโรง พ.ศ. ๒๔๕๕ นายฮวงโหว แซ่ไ้ (พ.ศ. ๒๔๒๖-๒๕๑๒) หรือที่ชาวตลาดมักเรียกว่า อั้งสี่หลงจู้ได้ศรัทธาจัดสร้าง กิมซิง เป็นไม้

แกะสลักลงรักปิดทองทรงเครื่องแต่งกายอย่างจีน มือขวาถือไม้เท้า แทนแผ่นไม้จันทร์แกะสลักโดย
จัดสร้างจาก วัดเล่งเน่ยยี่ (วัดมังกรกมลาวาส) และให้อั่งเต๋าชั่งเหล่าซือ โรงเจจีแซ เป็นผู้บิกันตร
(ไลกวง) และนำมาประดิษฐานคู่กับรูปเคารพเดิมที่เก็บจากแม่น้ำ ช่วงเวลานั้นศาลเจ้ายังเป็นไม้อยู่ ต่อมา
ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เจ้าแม่ได้ไปเข้าฝันเจ้าแม่แห่งหมง ว่า ถ้าอยากร่ำรวยเงินทองก็ให้มาสร้างศาลให้
ใหม่ เจ้าแม่แห่งหมง ก็รับดำเนินการสร้างศาลเจ้า โดยขอซื้อที่ดินที่ติดกันกับศาลเดิมจากนางยวง ซึ่งต้อง
ย้ายตามบุตรไปอยู่ที่อื่น เจ้าแม่แห่งหมงได้รวบรวมเงินจากชาวจีนในตลาด มาสร้างศาลเจ้าเป็นอาคาร
ศิลปะจีน ดิคถนนโกสีย์ ใช้เวลาจัดการก่อสร้างประมาณปีเศษ ภายในศาลเจ้ามีเจ้าแม่หน้าผา หรือที่คน
จีนเรียก ปิงถ่าม่า เป็นเทพประธานเบื้องซ้ายประดิษฐาน เทพกวนเสี่ยตี้กุง (เจ้าพ่อกวนอู) เบื้องขวา
ประดิษฐาน เทพเทียนโหวเซียบ้อ (เจ้าแม่สวรรค์) และได้เชิญรูปเคารพเจ้าพ่อจู้เจ้าพ่อจู้ มาประดิษฐาน
ในศาลเจ้าด้วยภายหลังได้เพิ่มเทพเจ้าแห่งโชคลาภ ไฉ่สิ่งเอี้ยคู่กับเจ้าพ่อจู้เจ้าพ่อจู้ ศาลเจ้าที่เห็นปัจจุบันเป็น
ศาลเจ้าที่สร้างขึ้นใหม่ ใน ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีอาจารย์สง่า กุลกอบเกียรติ เป็นผู้ให้คำแนะนำการสร้าง
ทุกๆ ปีมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ จะทำการการคัดเลือกองค์สมมุติเจ้าแม่
กวนอิม

โดยการคัดเลือกองค์สมมุติเจ้าแม่กวนอิม ผู้เข้าคัดเลือกต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นสาวพรหมจรรย์
2. เป็นลูกหลานชาวนครสวรรค์โดยกำเนิด